

2014. január

imborá

kíváncsi diákok lapja

Cimbirodalom

BARCSAY ANDREA KRISZTINA

Gömbkövek birodalma

(részlet)

4. oldal

A gyermekkor évszázadai
SZŐCS IMRE rovata

Boldog „csemete-évek”
Drezdában: Erich Kästner

9. oldal

Indul a

Cimbora Kaláka pályázat

Három forduló

a januári, februári és márciusi Cimborában

Pályázati kérdések a 23. oldalon

Kitöltendő szelvény és keresztrejtvény

a 30. oldalon

Mindhárom szelvényt egy borítékban
2014. április 5-ig küldjétek el szerkesztőségünk
postacímére: **Szabadság tér 7. szám, 520055,**
Sepsiszentgyörgy

Egy borítékban többen is postázhatjátok
megfejtéseiteket!

Nyeremények:

ÉRTÉKES KÖNYVCSOMAGOK!

CIMBORA – 2014. január, XXV. évfolyam
Szórakoztató irodalmi, kulturális folyóirat
10–15 éves diákoknak
ISSN 1222-1910

A Cimbora árát a Cimbora Alapítvány bankszámlájára várjuk:
Cont IBAN: RO14BRDE150SV01455331500,
BRD. Sf. Gheorghe, Fundația Cimbora,
Cod fiscal: 8259184

Főszerkesztő: Farkas Kinga
Munkatársak: Bogdán László, Csillag István, Forrai Tibor,
Keszeg Ágnes, Keszeg Vilmos, Kónya Éva, Köllő Zsolt,
Vetrő Bodoni Barnabás

A borítón Kürti Andrea illusztrációja.
Borítóterv, könyvtipográfia és nyomdai előkészítés: Csillag István
Kiadja a sepsiszentgyörgyi Cimbora Alapítvány.
Készült a sepsiszentgyörgyi T3 Kiadó nyomdájában.

Szerkesztőség: Cimbora szerkesztőség, Szabadság tér 7 szám,
520055, Sepsiszentgyörgy, Kovászna megye, Románia
E-mail: cimboramail@gmail.com
Web: www.cimbora.net

TÁMOGATÓINK

Kovászna Megye
Tanácsa

Sepsiszentgyörgy
Város Tanácsa

Kovászna Megyei
Művelődési Központ

RMDSZ KOMUNITAS
ALAPÍTVÁNY
TÁMOGATÓ AZ RMDSZ ÉS
A KOMUNITAS ALAPÍTVÁNY

MM
MAGYAR MŰVÉSZETI
AKADÉMIA

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Nonprofit Zrt.

Tartalom

Cimbirodalom

BARCSAY ANDREA KRISZTINA

Gömbkövek birodalma (részlet) 4. oldal

A gyermekkor évszázadai

SZÖCS IMRE rovata

Boldog „csemete-évek” Drezdában:

Erich Kästner 9. oldal

Mesés kalandok

KESZEG VILMOS rovata

Állatszereplők az emberi világban 12. oldal

A kalodától a simogatásig

ZAYZON ÁGNES rovata

Az antik görögöknél

1. rész: Spárta 14. oldal

Szín-tér

VETRÓ BODONI BARNABÁS rovata

Talapzatra fel!

A Szín-téren: Katarina Fritsch 16. oldal

Hegyen-völgyön kul-túra

KÖLLŐ ZSOLT rovata

Téli meleg, nyári hideg 24. oldal

EDŐságek

Gergely Edó ROVATA

A rendíthetetlenül ketyegő órákról 25. oldal

G-kulcs

MÜLLER HENRIETTA rovata

Vad Fruttik 26. oldal

Pad alatt

Micsoda iskolák! 27. oldal

Cimbi naplója 29. oldal

Keresztrejtvény 30. oldal

Cimbi képtára 31. oldal

Barangoló

KÓNYA ÉVA rovata

Múltidéző bútorok 18. oldal

Az ókor és a középkor bútorművészete 19. oldal

BARCSAY ANDREA KRISZTINA

Gömbkövek birodalma

(részlet)

1. A tornyos ház

A gömbkövek akkor bukkantak fel Palika életében, amikor nem sokkal a nyári vakáció kezdete előtt a régi házba került, amely váratlan örökségként szállt rájuk. Mivel a nagyvakáció hamarosan berobbant az életébe, korlátlanul kiélvezhette a hatalmas kert és a vadregényes vidék nyújtotta örömeit.

Nemsokára felfedezte a közeli erdőt, ahová bármikor szabadon lerohanhatott, a csobogó kis patak szélére. A kövekre, illetőleg a Kőre, mert kezdetben csak egy volt, lefelől nem is figyelt fel. Pedig az ott volt, elhagyatva, elfeledve az udvar végében, ahol remekül lehetett indiánost játszani, vagy csak labdázni.

A nagy, kerek kő észrevétlenül sandított a kert végében, mignem egy ilyen csata alkalmával Pali felfedezte. Jól lehetett ülni is rajta, de a rokon gyermekek szerint hajónak is nagyszerű volt, suhanó kalózhajónak, amivel elvitorlázhattak világkörüli felfedező útjukra.

Aztán, már maga sem tudta hogyan, egyik nap belefutott Panniba, aki éppen a helység végében lakó nagyanijához rohant, miközben vörös, izzadt farkoccai vidáman lobogtak a szélben, talán így találkozott. Egyszerre csak a sekély vizű patak partján találták magukat, ők sem tudták, hogyan sétáltak el ilyen messzire.

- Vigyázz, be ne csússz a vízbe! - kiáltott feléje Panni, miközben a fiú valami kagylófélét próbált kiemelni a mederből. - Lépjél a kőre, úgy egyszerűbb.

- Nézd csak! Hiszen ez is gömbkő! - tette hozzá meglepetten.

- Hogy micsoda? - ült le vizes lábakkal Pali, és kissé elszakadt nedves nadrágját tűrögette.

- Hát a gömbkövek, nem ismered őket? - húzta fel jelentőségteljesen a szemöldökét a kislány. - Hát persze, hiszen te itt még új vagy.

A fiú figyelmesen szemügyre vette a követ:

- Van egy ilyen nagy nálunk, az udvar végében is - mondta.

- Tényleg? - figyelt fel erre a kislány. - Igen, akard látni? Pistiékkel hajózáztunk vele. - Gyere! - és horgászbotját felkapva már szaladtak is Paliék háza felé.

- De miért érdekesek ezek a kövek? - kérdezte futás közben. Vöröshajú lihegve felelte: - Mert ezek a nöő-vek-vő köö-vek!

- A micsodák? - lepődött meg Pali, mert azt hitte, rossz szul érti.

- A növekvő kövek - állt meg Panni, hogy kifújja magát, mert időközben a kapu elé értek. Az nagy csikorgással nyílt, a régi ház bizony felújításra várt. Már az udvar végében találták magukat, és a lány elismerően szemlélte a gömbkővet:

- Húú, jó öreg lehet!

Azt a fiú még hajlandó lett volna elismerni, hogy kerek köve öreg, de hogy növekszik?

- Hogyhogy nő? Ne butáskodj, a kövek nem élőlények!

Mint játékos szitakötők, a napok oly könnyedén illantak tovább, és oly sebesen, mint a gyorslábú gyíkok, amelyek a patak kövein sütkéreztek, bőrük fényesen csillogott a napsütésben, jöttükre azonban riadtan tűntek el.

Míg az egyik hétfégén hirtelen Panni népes családja érkezett meg, számos unokatestvérével, nagybácsikkal és nénikkel, és ellepték a házat.

- Gyere át te is - hívta Palit -, és megkóstolhatod a nagy meggyes pitét! Ilyent még nem ettél!

A fiút sem kellett sokat biztatni, azon a délutánon boldog kíváncsisággal sietett át az utcavégi házba.

A százéves, bólogató diófa árnyékában húzódott meg a nagy ódon, de vidámra festett tornácós háza. A kapu előtt szép, kerek kövek, és végig a lépcsőkön is. Pali mindjárt fel-

ismerte bennük az ő köve rokonait, csak ezek jóval kisebbek voltak.

A kislány eléje szaladt, vörös haja két szoros fonatban a hátát verdeste, de ezúttal piros masnik is röpködtek benne:

– Gyere, épp jókor érkezted, mind itt vagyunk, és nagy épp most vette ki a sütőből a pitét!

Benn a fapadokon már ott szorongott pár gyermek, kipirult arccal, csillogó szemekkel, de Palinak is helyet szorítottak. Az egyik pufók kislány beleharapott úgy forrón a pitébe, és most nem győzte fújálni, de hamarosan mindenki degeszre tömte magát finom, édes süteménnyel.

– Mama – szólalt meg a kislány –, elmesélnéd nekünk a Sárkány történetét?

Nagymama köténye szélébe törölte érdes, kimunkált kezeit, magas, őszhajú, de szálegyenes asszony volt, és mosolygva így szólt:

– De hát, Pannika, már annyiszor elmondtam nektek!

– Igen, de Pali nem ismeri még!

– Igen, tessék még egyszer elmondani! – csatlakoztak a kéréshez a többiek is.

– Hát jó, legyen – ült le közibük nagy –, akkor elmondom újból.

Olyan csend lett, hogy még a darázs zümmögését is hallani lehetett, amely kitartóan próbált berepülni az ablaküvegen át.

Felek* legendája

Régen, amikor Földanya még fiatal volt, ez a bolygó maga volt a Paradicsomkert. Zöldelt, virágzott minden, üdítő patakok csordogáltak mindenütt, és az emberek még békességben éltek együtt az állatokkal, még a sárkányokkal is. Ilyen csodálatos hely volt akkor Erdélyország is, ahol az akkori lakosok éppenséggel egy Felek nevű hétfejű sárkány közelében laktak. Felek, ellentétben a későbbi rémmesékből ismert sorstársaival, igen békés, jószándékú sárkány volt.

– És ez a sárkány lángot is fúj? Mind a hét fejéből? – kérdezte izgatottan a dundi kislány, aki még mindig markában szorongatta a finom, édes pitét.

– Nem, fiacskám – mosolygott a nagy –, mert ez egy békés sárkány volt.

Bólintott, és így folytatta a történetet:

Azonban ennek a nyugodt időszaknak is vége szakadt egyszer, mert a gonosz itt is felütötte a fejét. Egyre gyakoribb volt a békétlenség az emberek között, és gyakrabban törtek ki háborúk is. Ilyenkor előfordult, hogy az emberek végső kétségbeesésükben Felekhez fordultak segítségért. Még maga a király és hadvezérei is felkeresték nehéz helyzetekben, és kikérték tanácsát.

Feleknek azonban nagy bánata volt, nem voltak örökösei. Így teltek-múltak az évek, míg egy napon csengettyűszóra figyelt fel, és ez a kristálytisza hang annyira kíváncsivá tette, hogy előjött a barlangjából, megnézni, honnan is ered ez a sosem hallott, csodás hang. Szétnézett, de a barlang közelében egy teremtett lelket sem látott. Az eset több napon

át megisméltődött, és Feleket nem hagyta nyugodni a dolog, mígnem elhatározta, hogy lesben fog állni. Így is történt.

A titok nyitja nem sokat váratott magára, és még aznap délután a barlang bejárata melletti fánál csodálatosan szép, igen fiatal őzfit vagy tán szarvasfit vett észre békésen álldogálni. Nyakában kristálycsengő csilingelt, a gyönyörű hang forrása. Ahogy figyelmesebben szemügyre vette az őzet, növekvő ámulattal látta, hogy nem is egy, hanem hét kristálycsengőt visel.

A gyermekek lélegzetvisszafojtva figyeltek, csak a vörös szeplős kislány kotyogott közbe:

– Ki akasztotta az őzike nyakába a csengőket?

– Ez egy elvarázsolt őz volt – mondta komolyan a nagymama –, bizonyára egy tündértől kaphatta a bűvös csengőket!

Csodálkozó moraj kísérte szavait, miközben a mesélő így szötte tovább mondandóját:

Feleket annyira elbűvölte ez a csodálatos csengőjáték, hogy behívta a barlangjába, hadd gyönyörködhessen ott kedvére ebben e mennyei szimfóniában. Kedvező előjelnek vélte ezt, annak jeléül, hogy az égiek ilyen rendhagyó módon kívánnak üzenni.

A szelíd állat követte is, a hét mennyei harangból meleg fény sugárzott a barlangba, a csengők hangja pedig békét és örömet árasztott.

Egyik este azonban, amikor épp visszatért egy újabb csatából, amelyben az emberekkel együtt vett részt, az őzbak így szólott hozzá:

* **Erdőfelek:** Kolozsvártól 7 kilométerre délre, a Feleki-tetőn fekvő Kolozs megyei község. 1910-ig Felek volt a neve.

- Felek, Felek, te segítesz az embereknek, de sejtelled sincs róla, hogy mi vár rád! Rosszat forralnak ellened azok, akikben megbízol, meg akarnak ölni, és el akarják rabolni a kincseket, mert azt gondolják, hogy itt őrzöd azokat! Azt is elárulhatom neked: az a régi nagy vágyad, hogy utódaid legyenek, nemsokára beteljesül, de nem leled örömed benne! A sors kereke gyorsan forog ezekben az időkben. Engedd hát, hogy szabadon távozzam, és ígérem, hogy én segítek rajtad!

Így a sárkány szabadon engedte az őzet, bár tudta, hogy nagyon fog hiányozni neki a csodás muzsika és az őz békés, sugárzó lénye.

Nem maradt azonban sok ideje búslakodni, mert este fényt látott derengeni barlangja mélyén. Amikor odament, jókora meglepetésére több sárkánytojásra bukkant, a derengő fény ezekből áradt.

Az izgatott gyermekek meglepett sóhaja hallatszott:

- Nahát! Sárkánytojások!

Nagy örömmel jött ki a barlangból, és az őzfit szólította. Az meg is érkezett ezüsthangú csilingeléssel, és így szólt:

- Szedd össze gyorsan a tojásokat és rejtsd el őket, ásd el a földben, holnap már ideérnek az emberek, és kapzsi vá-

gyukban, kincskeresés közben összetörik! Te pedig, Felek, a völgyön keresztül hagyd el ezt a helyet, és az út végén nyugalomra leszel!

Felek elrejtette a tojásokat, azzal a szándékkal, hogy majd visszatér értük, és arra indult, amerre az őz tanácsolta. De útközben az emberek elfogták és láncra verték. Csakhamar el is pusztult nagy bánatában.

Elszörnyedt álmélkodás kísérte ezt a fordulatot. A gyermekek izgalmukban egymás szavába vágtak:

- Meghalt a sárkány? - pityeredett el a kislány.

- Miért nem fújt tüzet rájuk? - harciaskodott egy kisfiú.

- Ez csak egy mese! - így egy másik. - Hallgassatok már, lássuk, mi történt tovább!

Miután elcsendesedtek, nagymama így mesélt:

Nemcsak az emberek árulása fáj a sárkánynak, akiknek gyakorta és oly önzetlenül segített, hanem az aggodalom is gyötörte a jövő ígértét hordozó, elásott tojások miatt.

Egyeseknek később úgy rémlett, hogy látni véltek egy göndör fürtös, ravasz arcú legényt, aki azokban a napokban folyamatosan a sárkány barlangja körül ólalkodott. Sívár tekintete szinte már látni vélte, ahogy a kincssel teli ládákból

felragyognak a drágakövek. Pedig valójában csupán az özfi tartózkodott a barlangban, nyakában a fénylő kristálycsengőkkel.

De az is lehet, hogy ez is csak mendemonda, és a leskelődő legény nem is létezett. Csak a kapzsiság tört elő megállíthatatlanul az emberek megrontott lelkéből, ahogy a sötétség erői egyre inkább teret nyertek. Azt is csak az emberek pénz-sóvár képzelete teremtette meg, hogy a sárkány kincseket rejtett el a földben vagy valahol a barlangjában. Valójában jóval felmérhetlenebb értékeket ástott el, a sárkánytojásokat.

Az emberek így hasztalan kutatták a kincseket, mert nem találtak semmit. A közeli dombokat is felásták, de csak valami fura kövekre leltek, amelyek tojásból kikelő sárkányokra hasonlítottak. Ezeket a sárkányról „feleki tojásoknak” nevezték el. Azt a helyet pedig, ahol a sárkány élt, feleki dombnak, és azt, ahol elfogták, ma is Őzek völgyének hívják.

A kincskeresők nem tudták, hogy Felek egyetlen, valódi kincsei az őszinteség, a barátság és a szeretet voltak.

Az őz meg végleg eltűnt a vidékről, többé senki sem látta.

Egy teliholdas éjszakán a fényben fürdő tisztásról, ahol legelőször felbukkant, a hold sugarán és a csillagokon felfelé hágva eltávozott örökre, visszatérve égi honába.

Felek csatát vesztett, először életében, és sajnos elpusztult, de a gömbkövek – azok a bizonyos sárkánytojások – ma is őrzik emlékét. A környékeliek nagyon kedvelik és szívesen őrzik az udvarokban, mint a ház legfőbb díszzeit.

– És a kövek aztán nőttek – szólalt meg komolyan, fontoskodva Panni a beállott csendben.

A pufók arcú kisfiú még a száját is nyitva felejtette, egy szeplős kislány pedig minduntalan felnevetett.

– Nőttek, persze! És sárkány lett belőlük?

– Ugye, nem hiszitek – mérgelődött Panni. – Majd meglátjátok – dobbantott dühösen.

II. A sárkányos könyv

Pannika szüleivel nyaralni ment a tengerpartra, így Pali egymaga indult szokott helyére, a patak partjára horgászni, nagybundájú Mackó kutyája társaságában. Születésnapjára kapta. Már majdnem odaérkeztek, miközben Mackó víg csaholással rohángászott fel s alá: kergette a madarakat. Akkor meglátta az öregembert, aki az ő törzshelyükön ült!

Kopott, széles karimájú kalapját mélyen az arcába húzta, jöttükre felpillantott, és ahogyan a fiút észrevéve szélesen elmosolyodott, látni lehetett, hogy napcserzett bőrét mély redők barázdálják.

– Isten hozott, fiam! – szólt, szájából kilógott a pipa. – Vártalak. Ül mellém.

Palika ámulva valami köszönésfélét mormolt, odatelepedett az öreg mellé, a gyűrűző hullámokat figyelte, amelyek az öreg horgászbotja körül formálódtak a vízben.

– Nézd, mekkora fogásom volt – mutatott a vedrében ficánkoló halakra, mire Mackó rögtön érdeklődni kezdett.

– Hosszú évek óta járok ide pecázni – magyarázta –, de ha jól sejtem, a ti családotok nemrég költözött ide, ugye?

A fiú meglepődve és buzgón bólogatott. Az öregember ezt meglepéssel nyugtázta, és régi horgásztörténeteket kezdett felidézni, mialatt egy percre sem tévesztette szem elől horgászbotját.

– Még az öregapám mesélte, amikor én csak ekkoraformácska legényke voltam – és a kezével mutatta,

hogy milyen apró. Palika elmélázva nézte, sehogy sem tudta elképzelni az ősz szakállú halászt maszatos arcú, rövidnadrágos fiúnak.

– Hát, fiam – folytatta az öreg, miközben szívott egyet a pipáján, de füst nem jött ki abból –, mi biza gyakran a

Kürti Andrea illusztrációi

zuhogó esőben mentünk ki, mert az öregapám szerint akkor harapnak legjobban a halak! Úgy szakadt az eső, hogy a gumicsizmám tele volt vízzel, még apró halak is ficáncoltak benne.

A fiú az ámulattól szó nélkül hallgatta.

– Egy alkalommal – mesélte tovább az öreg – óriási halat fogtam az áztatott kenyérgalacsinból és máléból készült csalival, ez öregapám módszere volt! Ezzel akkora fogásom volt, hogy a hatalmas hal berántott a csónakból a vízbe!

Majd váratlan nekiszögezte a kérdést a gyermeknek:

– Hát a gömbköveket meglelted-e?

– Igen, van egy hatalmas a kertünk végében, és láttam Panniéknál is a lépcsőkön. Azt mondják, hogy ezek a kövek nőnek! Ez igaz?

– Mi az hogy! – helyeselt az aggastyán. – Sőt, ha tudod, mikor, melyik napon kell figyelni őket, akkor sokkal többet is láthatsz majd! – És jelentőségteljesen felemelte az ujját.

Palika meglepetése nőttön-nőtt:

– Miért, mit lehet olyankor látni? Tán egyik napról a másikra növekednek?

– Várd ki a végét! Nem is gondolnád, hogy mi mindent láthatsz azokon a bűvös napokon, amikor megszólalnak a kövek!

Pali tágra nyílt szemekkel kérdezett tovább:

– Mit csinálnak a kövek? Megszólalnak?

– Bizony – így az öreg.

– Mikor? Hol? És mit mondanak?

– Hohó, csak ne ilyen gyorsan, várd ki a végét! – és jelentőségteljesen mély levegőt vett, mielőtt folytatta:

– Az, hogy mit mondanak, titok! Csak az tudhatja meg, aki meghallgatta őket! – és halkan folytatta, mintha a partokban úszkáló halakon kívül más is meghallhatta volna:

– Amikor elüti az éjfélt az óra, azon a bűvös éjszakán megszólalnak a kövek, és ha elegendő türelmed van, akkor azt is megláthatod, mivé változnak át!

Majd észrevéve a gyermek szemében a sürgető kíváncsiságot, így folytatta mondandóját:

– Ilyen varázslatos nap Szent Mihály napja például, amikor is lidércek szoktak lengedezni a kincsek felett. És ha aznap még telihold is van, akkor igen nagy eséllyel lehető meg a gömbkövek titka!

Talán elbóbiskolt a napon a víz egyhangú morajlása mellett, mert amikor körülnézett, az öregember már nem volt sehol, csak Mackó lihegett békésen a lábainál.

– Úgy látszik, elaludtam, és nem vettem észre, amikor elment az öreg horgász – villant át rajta.

Már alkonyodott, mire a kutyával a nyomában átvágott a tisztáson. Az árnyékok ijesztően megnyúltak, az alkonyi szürkületben különös hangok keltek életre a közeli erdőben, talán baglyok vagy más, ismeretlen madarak éles rikoltása hallatszott. A kisfiú szaladni kezdett, nyomában a kutya, mígnem mindketten kifulladásig nem pillantották a házukat. A kapuban édesanyja már várta:

– Elkéstél, rég lejárt a vacsoraidő. Merre csavarogtál?

– Én csak, én csak...

– Menj a szobádba – mondta szigorúan és anyja hangjából Pali már mindent megértett, lehajtott fejjel, szó nélkül a szobájába indult.

Másnap alig győzte kívánni, hogy kijárási tilalma lejárjon, és elindulhasson felkutatni a horgászó aggastyánt. Az Akáczos út fele vette az irányt, mert az öreg – elmondása szerint – erre lakott. Hamar megtalálta a vén akácfát, mellette a házzal. Ahogy közelebb ért, az egyre különösebbnek tűnt, de nem tudta megállapítani, miért, mi is a furcsa rajta.

Roskatag régi ház előtt találta magát, amelynek ablakai homályosan, szinte vakon bámultak bele a világba. Amikor Pali megpróbálta kinyitni a rozoga kiskaput, akkor vette ►

Boldog „csemete-évek” Drezdában: Erich Kästner

Emil és a detektívek, A két Lotti, A repülő osztály: ismerős könyvcímek ezek az olvasni szerető gyermekek és azon felnőttek számára, akik valaha szerettek olvasni – vagy éppen szeretnek most is. Szerzőjük, Erich Kästner humorának kevesen tudunk ellenállni. Humoros, kedves, bájos gyermekkönyvek írójaként él a köztudatban, kevéssé ismert azonban az a tény, hogy nem csupán gyermekkönyveket írt. A két világháború közötti Németország fokozatosan elboruló világában újságcikkek százaiban hirdeti azokat a polgári humanista elveket, amelyekben konokul és kitartóan hitt (bizonyára azért is tudta megőrizni ezt a hitét, mert bizonyos értelemben mindig egy nyíltszívű drezdai kisfiú maradt). Cikkei révén 1930 körül a berlini szellemi élet egyik meghatározó egyéniségévé vált. Ennek jutalmául 1933. május 10-én a nácik az ő könyveit is nyilvánosan elégették, több más, „a német szellemet mérgező” alkotással együtt. Az eset pikantériája, hogy Kästner saját szemével nézte végig a berlini Opera téren a barbár ceremóniát, amelyhez az SS zenekara és kórusa szolgáltatott zenei aláfestést, és amelyet élőben közvetített a birodalmi rádió. Vakmerő tett volt, de nem esett bántódása. Ahogy bátor döntés volt az is, hogy nem vándorolt ki a náci Németországból, mint sok más író társa. Manapság nehéz megértenünk, mi lehetett olyan félelmetes, mondjuk, az *Emil és a detektívekben*, hogy egy világalomra törekvő

birodalom terrorszervei léptek fel ellene. Talán a szelíd humora, az intelligenciája, a kedvessége?

Kästner gyermekkorát Drezdában töltötte. Ebben a szászországi városban született 1899-ben. Szülei kétkezi munkával keresték meg kenyerüket. Apja nyergesmester volt, anyja fodrász. Kästner drezdai gyermekéveit *Amikor én kissrác voltam* című könyvében eleveníti fel. A könyv lapjain egy harmonikus kispolgári család képe bontakozik ki, amelynek tagjai egymásért dolgoznak, és amelyből kiemelkedik az anya alakja, akit tökéletes anyának nevez a szerző:

Kästner tízéves korában

A négyzet nem kör, és az ember nem angyal. A négyzet belenyugodott abba, hogy nem kerek. Mindenesetre az ellenkezőjéről a mai napig semmit sem hallottunk. Gyanítható,

► észre, hogy azt benőtte a fű. Mackó vígan csaholt mellette, és érdeklődve szaglászta a kidőlt-bedőlt kerítést.

Csakhamar a szomszéd ház felől egy ember indult meg feléje.

– Mit keresel itt, fiam? – szólt rá a nagydarab, bajuszos férfi.

– Én csak, én csak azt a bácsit keresem...

Az ember nagyot nézett, majd lassan így szól:

– Te bizonyára annak a családnak vagy a fia, akik a tornyos házat örökölték. Nem csoda, hogy nem ismered itt a helyet.

Az ember még pár percig nézte felváltva őt és a romos házat.

– Itt nem lakik senki, ez a ház már nagyon régen elhagyott, kihaltak a tulajdonosok. Eltévedtél, fiam.

– Pedig, pedig ez az Akáczos utca, nem? – nyögte meglepetten a fiú.

– Igen, az – vonta össze bozontos szemöldökét az ember –, de mint már mondtam, itt nem lakik senki, tehát nincs mit keresned itt!

Azzal biccentett és visszafelé indult. Ez kissé fenyegetően hangzott, de azért Pali még jó darabig állt, és tanácstalanul nézte a házat, hiszen nagyon szerette volna viszontlátni a rejtélyes öregot és többet megtudni mindarról, amit az mesélt.

A forró nyári napok mesebeli tűzlokként olvadtak egymásba, hogy aztán lángoló sörénnyel tűnjenek sebesen tovább.(...)

(Folytatása következő lapszámunkban)

Édesanyjával

Stúdiófelvétel a gyermekek kedvenc írójáról

Amikor én kisser voltam – a német kiadás borítója

hogy négy derékszögükbe, négy egyenlő oldalukba beletörődtek. Ők a lehető legtökéletesebb négyszögek, s ezzel becsüvágjuk ki is elégült.

Más a helyzet az emberekkel, legalábbis azokkal, akik önmaguk túlszárnyalására törekednek. Nem tökéletes emberek akarnak lenni – ami szép és illő cél lenne –, hanem angyalok. Ha egyáltalán valamit tesznek, úgy hamis ideák igézete alatt cselekszenek. A tökéletlen Lehmann-né nem tökéletes Lehmann-né akart lenni, hanem valamiféle Szent Cecília. Szerencsére nem éri el a hamis célt, mert akkor Lehmann úrnak és a gyerekeknek nem sok nevetni-valójuk lenne. Egy szenttel, egy anygallal nem sokra menénk. Nem úgy van a tökéletes Lehmann-néval! Csakhogy ez az, amiből semmi sem lesz. Merthogy éppen ez az, ami Lehmann-nének nem célja. Végül aztán olyan, mint egy elferdült, elgörbült négyszög, mely kör szeretett volna lenni. Nem túl szép látvány.

Anyám nem volt angyal s nem is akart az lenni. Az ő ideálja kézzelfoghatóbb volt. Messze nézett, de nem a fellegekbe. Elérhető célokat tűzött ki maga elé. S mert olyan energikus volt, mint senki más, és nem engedte, belebeszéljenek a dolgába, céljait el is érte. Ida Kästner tökéletes anyja akart lenni kisfiának. S mivel ezt nagyon akarta, nem volt tekintettel senkire – önmagára sem –, s tökéletes anya lett. Minden szeretetét és képzeletét, egész szorgalmát, minden pillanatát és minden gondolatát, teljes létét fanatikusan, mint valami megszállott játékos, egyetlen lapra tette fel: rám. Tétje pedig maga az élete volt.

A lap, amelyre játszott, én voltam. Ezért nyernem kellett. Ezért lett belőlem a legjobb tanuló és a legderekasabb fiú. Nem bírtam volna elviselni, hogy ő ezt a nagy játszómát elveszítse. Mivel tökéletes anya akart lenni, és lett is számomra, a kártyalap számára nem lehetett kétséges: nekem kellett lennem a tökéletes gyermeknek. Vajon sikerült-e? Mindenesetre megpróbálom. Örököltem az adottságait: a tettekézségét, a becsüvágást, az intelligenciáját. Ezzel már kezdeni lehet valamit. S ha én, a tőke, a tét, egyszer-egyszer belefáradtam, hogy mindig csak nyerjek, végső tartalékként egyvalami mindig segített: szerettem ezt a tökéletes anyát. Nagyon szerettem.

A tökéletesség vagy a tökéletességre való törekvés azonban nehezen elviselhető állapot. Ebben a harmonikus kis családban (Erich egyetlen gyermek volt) „szerepet mozgatta elkeseredett konkurrenciaharc” dúlt a két szülő között, ami a karácsonyi ajándékozás alkalmával hágott tetőfokára. A szerepek ilyenkor megcserélődtek.

Erich Kästner (Drezda, 1899– München, 1974)

A gyermeknek kellett „felnöttebbnek” lennie szüleinél, hogy kifinomult diplomáciai érzékével megmentse a karácsonyestét.

Felkaptam a kettejüknek szánt, szépen becsomagolt ajándékokat, és kiléptem az előszobába. A szobaajtó tárva volt. A karácsonyfa ragyogott. Apa és anya az asztal jobb és bal oldalán posztolt, mindegyik a maga ajándéka mellett, mintha a szoba az ünnep alkalmából el lett volna felelve. - Jaj, de szép! - mondtam én, s mindkét félre értettem. Még az ajtó közelében álltam, így az a próbálkozásom, hogy mosolyogjak, félreérthetetlenül mindkettőjüknek szólt. Apa, kialudt szivarral a szájában, szeme csücskéből a lakkfényű istálló felé nézve mosolygott. Anya diadalmasan pillantott a jobbán tornyosuló ajándékhegyre. Hármásban mosolyogtunk, túlmosolyogva háromszoros nyugtalanságunkat. Csakhogy nem maradhattam az ajtóban állva.

Habozva indultam el a pompás megfelezett asztal felé, s felelősségem, félelmem s a következő negyedóra megmentésére irányuló akaratom lépésről-lépésre nőtt. Hiszen ha egyedül lettem volna, egyedül az ajándékokkal és azzal a mennyei érzéssel, hogy duplán és kettőzött szeretettel ajándékoztak meg! Milyen boldog is lettem volna, de milyen szerencsés gyerek! De nekem el kellett játszanom a szerepemet, hogy a karácsonyi előadásnak jó vége legyen. Diplomata voltam, felnöttebb, mint a szüeim, s nekem kellett gondoskodnom arról, hogy a karácsonyfa alatt zajló, ünnepélyes hármás konferencia disszonáns hangok nélkül érjen véget. Már öt-hat éves koromban, s később még inkább, a szenteste hopmestere voltam, és ne-

héz feladatomat nagy ügyességgel láttam el. És remegő szívvel.

Álltam az asztalnál, és ingajáratban örvendeztem. Örvendeztem jobb felé, anyám örömére. Örvendeztem az asztal bal felén az istállónak úgy általában. Aztán megint jobbra örültem, ezúttal a szánkónak, s aztán megint balra, különösképpen a lószerszámnak. S megint jobbra, s megint balra, és sehol sem túl sokáig, és sehol sem túl futólag. Őszintén örültem, s hamisítatlan örömeimből hamisság lett azáltal, hogy meg kellett osztanom szüeim között. Mindkettőjük orcájára egy-egy pusztit nyomtam. Először anyámnak. Kiosztottam ajándékaimat, és a szivarral kezdtem. Így, míg apa a ládikát zsebkésével bontogatta, és a szivarokat szaglászta, egy kicsit tovább állhatam anyám mellett, mint őmellette. Anya is megbámulta az ajándékaimat, s én titokban magamhoz szorítottam őt, de olyan titokban, mintha bűn lett volna. Vajon apa mégis észrevette? Vajon elszomorodott ettől?

A szomszédból Grüttneréktől áthallatszott a Mennyből az angyal. Apám egy pincében maga szabta-varrta pénztárcát vett elő a zsebéből. Odanyújtotta anyámnak. - Ezt meg majdnem elfelejtettem - mondta. Anyám rámutatott az ő asztalfelére, ahol apa részére zoknik, hosszú, meleg alsónadrágok és nyakkendők sorjázta. Néha csak akkor jutott eszükbe, hogy elfelejtették átadni az egymásnak szánt ajándékot, amikor már a virsli és a krumplisaláta mellett ültünk. Anyám pedig megjegyezte: - Ez igazán ráér evés után is.

(Erich Kästner: Amikor én kissrác voltam. Részletek. Fordította Jeney Margit, General Press Kiadó, 2005.)

Állatszereplők az emberi világban

Kedves fiatal olvasók! Az alább olvasható mesét egy 52 éves parasztszöny mondta a mesegyűjtő Nagy Olgának, Széken, 1960 táján. Bikfalvi Mártonné Sospál Róza a falu közismert és tisztelt mesélője volt. A történetben a szamar megirigyli vámszedő gazdáját, akinek mindenki vámot fizet, ahányszor átmegy a hídon. Úgy dönt, hogy éjszaka ő is kiáll a vámszedő helyre. Kiderül azonban, hogy a helyzet nem olyan egyszerű, mint ahogyan ő elképzelte...

Emlékeztek, ugye, hogy a mesék állatszereplőiről már többször esett szó. Azok a mesék azonban nem állatmesék. A csizmás kandúr beszélget a gazdájával, az arató paraszttal, a várúrral, ennek ellenére tündérmese (várászmese) szereplője. A róka és a kakas története, amelyről két hónappal ezelőtt beszéltünk, az viszont igazi állatmese volt. Akkor állapítottuk meg azt, hogy az állatmese az állatalakú ősök (totemek) emlékét őrzi, valamint azt a meggyőződést, hogy az állatok is az emberhez hasonlóan éreznek és viselkednek. Így a középkorban az állatmese olyan allegorikus történet volt, amely leleplezte a nemesek, a királyi udvar rossz tulajdonságait, valamint alkalmas volt arra, hogy az embert csábító bűnökre felhívja a figyelmet. Ez utóbbi okból a papok szívesen építették be az állatok történetét a prédikációikba.

A magyarországi szerb író, Vitkovics Mihály ezzel indokolta az állatmesék népszerűségét 1817-ben:

„De az állatok is beszélnek! Hogyan lehet ez?

Miolta az Emberek tulajdon szájokkal nem merik ki mondani az Igazságot, az állatokéval mondatják.”

Azért térünk most vissza újra az állatmeséhez, mert ezt nem csupán a középkori ember kedvelte. Később, a könyvnyomtatás elterjedésének korában (tehát 1450 után, de főként az 1600–1800-as évektől) ókori mesegyűjtemények láttak napvilágot (pl. az indiai állatmesék gyűjteménye, a *Pancsatantra*, a görög Ezopusz fabulái). Az újkor nagy meseírója Jean de La Fontaine (1621–1695) volt. Állatmeséi között vannak olyanok, amelyeket a római Phaedrus gyűjteményéből fordított francia nyelvre, majd maga talált ki újabb meséket, amelyekben az akkor uralkodó XIV. Lajos király udvarát gúnyolta. Róluk írva annyira megszerette az állatokat, hogy az embernél is jobban kedvelte őket. Egy másik állatmese-szerző, az orosz Ivan Andrejevics Krilov (1769–1844) II. Katalin cárnő idejében élt, része volt száműzetésben, távolról és kritikus szemmel szemlélte az orosz nemesség műveltségét és úrhatnamságát.

Kik és milyenek az állatmesék kedvelt szereplői? A róka dologkerülő, örökké éhes, ravaszsággal igyekszik megszerezni áldozatát, becsapja a többi állatot (farkas, kakas, holló, kecske, medve), legtöbbször azonban hoppon marad, a parasztember is túljár az eszén. A farkas kegyetlen és buta, a medve és az oroslán előtt meghúzza magát, a háziállatok előtt azonban erejét fitogtatja; a róka mindig bolondot járhat vele; a kutyaival beszélgetve a szabadság hívének mondja magát. A macska, az emberrel és a vadállatokkal ellentétben, leleményes. Míg a kutya behódol gazdájának, a macska megkárocsítja gazdáját. A ló és a szamar becsületes, csökönyös és hiszékeny, belefárad a sok nehéz munkába. A holló kevély, a gerle félénk, a veréb szemtelen, a papagáj szószátyár, minden titkot kibeszél. A tücsök és a légy lusta, a hangya és a méh szorgalmas. A nyúl serény, de hiszékeny, a teknős és a sün a lassúságát leleményességével ellensúlyozza. Az állatok gögös királya az oroslán, a medve és a sas.

Ezeket az állatokat ti is jól ismeritek. Az állatmesék a tankönyvírás kezdete óta helyet kaptak az olvasókönyvekben. Ezt követően jelent meg a képregény, a rajzfilm, majd az animációs film. A *képregény* (comics, *bande dessinée*, *manga*) epizódokra bontja a történetet, s az epizódokat karikatúrisztikus rajzokkal ábrázolja. Az első képregény 1827-ben készült el, s fokozatosan terjedt el az újságokban, folyóiratokban, könyvekben. A *diafilm* szintén állóképek sorozata, amely egy sajátos, mechanikusan működő gép segítségével kivetíthető. A diafilmgyártás az 1900-as évek elején kezdődött, az 1960–1980-as években nagyon népszerű volt. A mozgókép és a diafilm találkozából született meg az *animációs film*, az 1920-as évek után. Az animációs film karikatúraszerűen megrajzolt állatai mozognak és beszélnek: Miki egér, Pluto kutya, Bambi, a kis óz, a százegy kiskutya, Donald kacsa, Dumbo, az elefánt és társaik mind Walt Disney alakjai. Disney (1901–1966) amerikai filmrendező és rajzfilmgyáros volt, az 1930-as évektől kezdve alkotta meg az animációs filmeket. Tom es Jerry 1940-ben született meg, megalkotója William Hanna és Joseph Barbera.

Ti mit gondoltok, kedves olvasók, valóban ravasz a róka? A károgó hangot hallató varjú vajon valóban annyira hiú, hogy elhiszi a rókának, az csodálatosan énekel? Hogy lehet az, hogy Bambi Felix Salten regényíró könyvében őz, Walt Disney filmjében pedig fehér farkú

Keszeg Ágnes illusztrációja

szarvas? Vajon Tom, a macska tényleg oly sokat üldözte Jerryt, a leleményes egeret? S vajon tényleg kiállt a széki népmese számára vámot szedni a hídon áthaladó állatoktól?

Amit természet- és állattan órán az állatokról tanulmányozunk, az mind igaz: tudományos szavakkal előadott leíró, rendszerező jellegű tudás. Kitér az illető állatnak az élőlények rendszerében elfoglalt helyére, testének szerkezetére, szerveinek működésére, életterére. Képek, térképek, grafikonok szemléltetik az állat évezredek keresztül megtett fejlődéstörténetét, a kontinensünkön

való elterjedtségét, testrészeit. Az állatmesék és a rajzfilmek nem igazak akarnak lenni, hanem a szó és a kép művészi hatását váltják ki. Lekötik a figyelmünket, szórakoztatnak, töprengésre ösztönöznek, egy pillanatil sem jut eszünkbe arra kérdezni rá, hogy vajon minden macska olyan-e, mint Tom, minden elefánt olyan-e, mint Jumbo? A tudásnak azt a formáját, amely történetben van elmondva, amelyet egy történet tesz memorizálhatóvá, *narratív tudásnak* nevezzük. Az állatokkal kapcsolatos narratív tudásunk részét képezik a velük kapcsolatos élményeink, valamint az állatokról szóló mesék, filmek.

A szamár mint vámszedő

Egyszer egy szamár már öreg volt erősen, úgyhogy már több mint húsz esztendő óta hordozta a gazdáját egy hídon át. Láttá, hogy a gazdája ott a hídnál örökké vámot fizet. Addig átál nem mehetett. Hát a vén szamár mit gondolt magában, mit nem, egyszer egy éccaka elment ő is a hídhoz, hogy ő is szedjen vámot.

Na, el is ment, felállott a híd végire. Na, éccaka ember nem járt ott, de mentek állatok. Ment egy kutya.

– Hohó, barátom – azt mondja a szamár, megállította –, itt átál nem lehet menni, csak ha vámot fizetsz.

– Hát, dörmögött a kutya, neki nincs pénze.

– Ha nincs, akkor mars vissza!

Visszaütasította a kutyát. Na, kicsi idő múlva ment aztán a róka.

– Hohó, barátom, itt át nem lehet menni! Vámot fizessél!

Visszament az is. Kicsi idő múlva ment a medve. Mikor odaérkezett a medve, megállította a szamár:

– Hohó, itt át nem lehet menni! Vámot fizessél!

Hát, dörmögött a medve a szamárra:

– Hogy én vámot fizessek neked? Nem tudod, hogy ki vagyok? Hát én vagyok az állatok királya. Most jaj az életednek, hogy mertél te túllem vámot venni, a királytól?!

Parancsolta is a kutyának azonnal, hogy tépje széjjel a szamarat. S a rókára bízta a feldarabolást. Azt mondta a rókának, hogy a szívire jól vigyázzon, mert az neki kedves falatja, s azt ő eszi meg.

A kutya neki is fogott, s széjjeldarabolta, széjjeltépte, megették a szamarat. Na, a róka megette a szívet is, mert erősen kívánta ő is.

Na, számon kérte a medve a szívet. Hát azt mondja:

– Felséges királyom, ennek nem volt szíve. Ennek se szíve nem volt, se lelke, sze ha lett volna szíve vagy lelke, nem kér tülled vámot!

(Megjelent: Széki népmesék. Gyűjtötte, sajtó alá rendezte és a bevezető tanulmányt írta Nagy Olga. Kriterion Könyvkiadó, Bukarest, 1976. 110.)

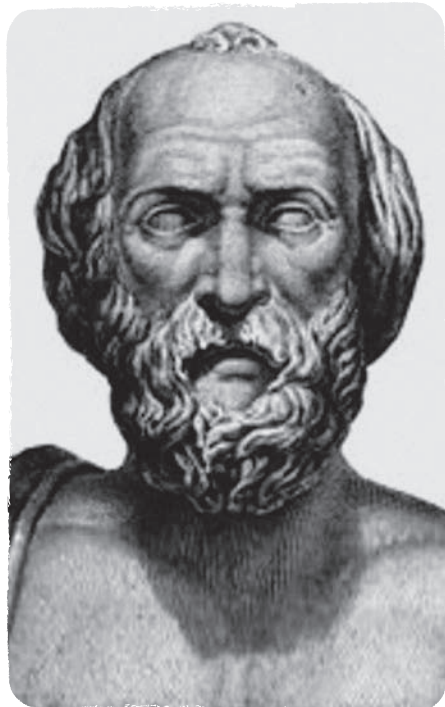

Gyermeksors a történelem korszakaiban és kultúráiban

Az antik görögöknél I. rész – Spárta

A spártai gyermekek helyzetét, nevelését az állam határozta meg. Lükurgosz törvényei kimondják, hogy a kiváltságos osztály gyermekei egységes állami nevelésben részesüljenek.

Lükurgosz, spártai törvényhozó

Spártai harcos

Ennek oka Spárta sajátos államberendezkedésében és társadalmi felépítésében rejlik. Az uralkodó osztály vagy kiváltságos réteg (spártai polgárok) létszáma rendkívül csekély a folyamatosan lázongó, jogfosztott öslakos rabszolgák (helóták) számával szemben. Állandó harci készenlétre volt szükség. Mindent ennek rendelték alá.

Céljuk, hogy kinevelődjön a spártai harcos, aki erős, edzett, fanatikus, és az állam érdekében mindenre képes.

Plutarkhosz a *Párhuzamos életrajzokban* beszámol egy esetről, amely jól példázza a spártai mentalitást:

„Beszéli, hogy egy spártai atléta az olümpiai játékokon nagy összeget utasított vissza, amikor meg akarták vesztegetni. Majd miután nehéz küzdelemben legyőzte ellenfelét, s valaki megkérdezte tőle: - Mi hasznod lesz most a győzelemből, derék spártai- ő mosolyogva felelte: - Az, hogy a csatasorban a király előtt harcolok az ellenség ellen.”

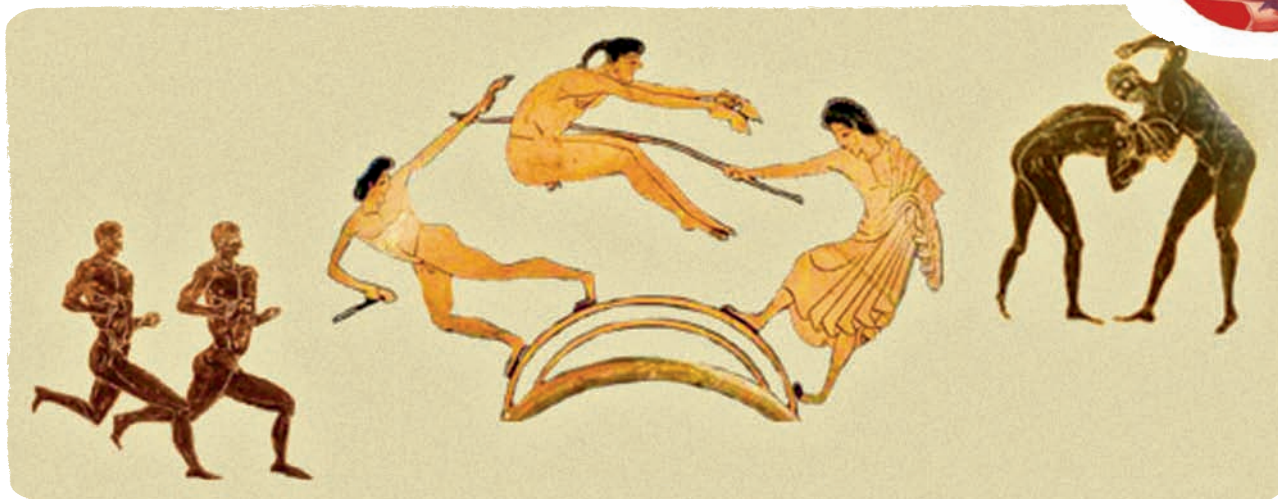
Amikor a csecsemő megszületett, a vének tanácsa megvizsgálta, hogy elég erős-e, s ha nem bizonyult annak, az apának bele kellett dobnia a Taigetosz nevű hegy szakadékába.

A csecsemőket nem pólyálták be, hogy testük szabadon fejlődjen. Testüket fokozatosan edgették, nem félhettek a sötétben, sírniuk nem volt szabad.

A fiúkat hétéves korukban elszakították családjuktól, táborokba kerültek, ahol közös nevelésben részesültek.

A tábori nevelés célja a túlélés volt. 12 éves koruktól kezdve egész évben ugyanabban a köpenyben kellett járniuk, mezít-láb. Fekhelyük szalmazsák volt, amelyhez ők törték pusztá kézzel a nádat. Élelmet nagyon keveset kaptak, azért, hogy megtanuljanak lopni maguknak. Ezzel pró-

Spártai fiúk kiképzése - vadászó ifjak

bálták találékonyá tenni őket szükségleteik eléréséhez. Ha valakit azonban lopáson értek, alaposan megverték.

„A spártaiak azért verik el a tetten ért fiúkat, mert rosszul loptak.” – Xenophón: A lakedaimóniak (spártaiak) állama.

Magát a harcot „titkos megbízatás” keretében sajátították el, amelyet krüpteianak (rejtőzködésnek) neveztek. Lényege az volt, hogy az idősebb ifjak a megtanult harci gyakorlatokat élőben alkalmazzák a rabszolgákon. Becserkésztek, majd megrohmozták a rabszolgák táborát, ahol válogatás nélkül mindenkit lemészároltak.

Az értelmi képzésre nem fektettek nagy hangsúlyt, csak annyira okították az ifjakat, amennyire egy jó katonának szüksége volt; írni-olvasni, számolni alig tanultak meg.

A költészet, a zene alig kapott szerepet a nevelésben. Csak olyan műveket tanítottak, amelyek a buzdításra, az elszántság fokozására voltak alkalmasak.

A szellemi képzés tekintetében csupán egyetlen műfajra fektettek hangsúlyt: gondolataik világos, tömör kifejezésére. Innen ered a „lakonikus beszéd” kifejezés, amely Spárta állam nevéből (Lakedaimón vagy Lakónia) származik.

Plutarkhosz a *Párhuzamos életrajzok* első kötetében így ír erről:

„Vacsora után az eirén (a fiúk vezetője), kerevetén végigheveredve, felszólította az egyik fiút, hogy énekeljen, a másíknak pedig jól átgondolt feleleteket kellett adnia ilyenféle kérdésekre: - Kicsoda a legderekbab férfiú a városban?; vagy: - Mit gondolsz ennek meg ennek az embernek a magaviseletéről? - Ily módon az ifjakat kezdettől fogva hozzászoktatták, hogy megbírálják, mi a jó és mi a szép, és hogy foglalkozzanak a város polgárainak magatartásával...

A feleletet röviden és szabatosan kellett megindokolniuk, és akinek válasza nem ütötte meg a kívánt mértéket, azt az eirén azzal büntette, hogy megharapta a hüvelykujját...”

Az állam katonai jellege a lányok helyzetére is befolyással volt. Szinte a fiúkhoz hasonló fizikai képzésben részesítették őket. Ennek oka elsősorban az volt, hogy egészséges, erős gyermekeket hozzanak világra, másrészt azért, hogy a férfiak távollétekor az otthon védelméről gondoskodjanak.

Már gyerekkorukban beléjük nevelték azt a spártai mentalitást, amely az állam érdekét a szülői érzelmek fölé helyezi.

A következő Plutarkhosz-részlet is erről tanúskodik:

„Az egyik legismertebb spártai mondás szerint egy spártai anya következő szavakkal küldte harcba a fiát, miközben pajzsára mutatott: Vagy ezzel (térj haza), vagy ezen (hozzák haza holttestedet).”

Harcosok az ókori vázáképen

Talapzatra fel!

A Szín-téren: **KATARINA FRITSCH**
(a németországi Essenben született 1956-ban,
Düsseldorfban él)

A német művésznőtől szobrokat, tárgyegyütteseket, installációkat ismerünk leginkább. Azt tartják róla, hogy az egyik legfontosabb élő vizuális művész, akinek munkáit a legismertebb magán- és közgyűjteményekben lelhetjük fel. Ő képviselte Németországot az 1995-ös Velencei Biennálén is. Hétköznapi tárgyakat, ember- és állatfigurákat formáz, ezek méreteivel játszik, egyszínűre festi, majd sokszorosítja azokat. Papíron is.

Érdekes, hogy férfit ábrázoló munkáihoz használ modellt, a nőket madonna-szobrokról mintázza. Há-

Kolduskéz 2007

romdimenziós képeknek nevezi alkotásait. A pop-artos végeredmény elérhetetlenül álomszerű, érdekes, esztétikus, de egyben felkavaró érzést is előidézhet a nézőben. Felerősít, felnagyít, ikonikussá tesz. Ez a technikája. Odafigyel a felületre, részletekre, vigyáz a forma egyszerűségére, a szín hatására. Képekben gondolkodik.

Lehengerlő látvány lehet, amikor az autonóm szobor nem szívja magába környezetét, elkülönül, a nem

Kakas talapzaton, 2013

evilágból származó érzést a mű matt felülete is erősítheti a nézőben. Erős vizualitást képviselve, az „időbe fagyott” mű bevési magát az emlékezetünkbe. Van egyszínű patkány, életnagyságú elefánt, kígyó, polip, miegymás, sokalakú kutya-macska; itt a reprezentáción túl a néző saját magát, karakterét beláthatja a szoborba. Későbbi alakjai mögé mozivászszerű háttérképet, monokróm fotót szerkeszt. Így nincs

meg már az az érzés, hogy ezeket a figurákat lepottyantották a marslakók a földre. A szakácsnak van háttere, valahová tartozik.

A kakason két és fél évet dolgozott. 2013 júliusában leplezték le a londoni Trafalgar tér negyedik oszlopán, több mint 800 kilót nyom. Közel öt méter magas a szobor, acélból készült a váza, műanyag külső borítású formákkal, élénk ultramarin kék színe van.

Oktopusz, 2010

zadig semmi sem volt a jókora talapzat tetején, míg nem 1999-ben elkezdtek műalkotásokat helyezni rá, amelyeket másfél évente cserélnek. A kakas ezek közül a legújabb, és 18 hónapon át fogadja majd a térre látogatókat.” (Részlet egy internetes újságból)

Tizennégy éve dolgoznak ezen a projekten, és már több izgalmas munka is tanyázott ideiglenesen a negyedik oszlopon. A következő évekre is hirdettek pályázatot képzőművészek számára *A negyedik szobortalapzat* címmel, olvasom London polgármesteri hivatalának oldalán. Sőt, a megbízott művészek beérkezett pályaművei is megtekinthetők, értékelni, kommentálni lehet, ha kitöltünk egy rövid kérdőívet, hogy kik vagyunk, melyik makett tetszik, és miért. Azt hittem, lesz egy szavazói rangsor a végén, mert kitöltöttem a lapot, de nem tudtam meg, hogy melyik munkaterv a közönség favoritja. Tény azonban, hogy tíztagú, szakemberekből álló csoport felügyeli a dolgok menetét, semmit sem bízva a véletlenre...

„A téren közepén a trafalgári csata győztes hadvezére, Horatio Nelson 52 méter magas emlékoszlopa áll, amelynek négy oldalát az admirális életének fő eseményeit bemutató bronzreliefek díszítik. A szükséges bronzot francia ágyúkból szereztek. Az oszlop tetején Edward Hodges Baily Nelsont ábrázoló 3,6 méteres szobra látható, amely 1843-ban készült el. 1868-ban került az oszlop lábazata köré a négy bronzoroszlán.

A tér sarkain álló talapzatok közül három további 19. századi brit hadvezérek magasodnak. A negyedik talapzat «lakatlan». 1841-ben emelték, lovasszobrot terveztek rá, de az sohasem készült el. Másfél évszáz-

http://prod-images.exhibit-e.com/www_matthewmarks_com/Press_packet_new.pdf

<http://www.matthewmarks.com/new-york/artists/katharina-fritsch/>

Múltidéző bútorok

Tutanhamon egyiptomi fáraó arany trónszékének háttámlája (Kr. e. 14. század)

A Tutánhamon sírjában megtalált, csatajelenetekkel és a fáraó életének eseményeit ábrázoló képekkel díszített ládák egyike (Kr. e. 14. század)

Főurakkal lakomázó 9. századi bolgár kán és a bort a legyőzött ellenség koponyájában felszolgáló pohárnok egy 14. századi kódexben

Artúr kelta uralkodó kerek asztala mellett minden lovagja azonos rangúnak érezhette magát (5–6. század)

II. Henrik német-római császár magas fejtámlás, rövid ágya (11. századi miniatúra)

Középkori diák dísztelen szobája vastag matracral magasított ágygal, paddal és íródeszkával (illusztráció egy német kódexben)

Reneszánszkori – fürdőszobául is szolgáló – hálószoba egyszerű ágygal, dézsával (Matthias Grünewald: Karácsony, 1514 körül, részlet)

Reneszánsz szobabelső Cima da Conegliano *Angyali üdvözlés* című festményén (1495)

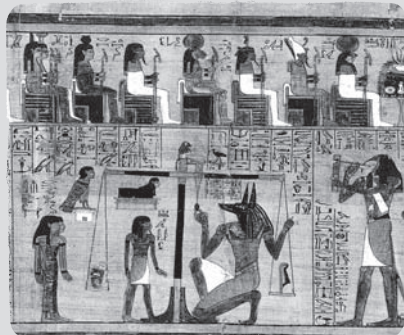
Reneszánszkori trónterem baldachinos trónszékkel, szekrénykével, kandallóval, ólomüveg ablakokkal (miniatúra Mátyás király egyházi énekeskönyvében)

Az ókor és a középkor bútorművészete

Az ősi kultúrákban a szék csak az isteneket és az uralkodókat illette meg (Tlalok termékenység-, mennydörgés- és esőisten egy azték kódexben)

Takarókkal kényelmesebbé tett székeiken ülő istenek egy óegyiptomi papirusztekercsen

A lóbuszülésben meditáló vallásalapító, a testet-lelket gyógyító Buddha egy japán selyemfestményen

A kőből, nádból, agyagból épített kunyhóktól a felhőkarcolóig vezető, több évezredes utat a bútorkok változása is követte. Alakjukat – rendeltetésük mellett – a különböző népek, vidékek, korok ízlése, igényei határozták meg.

Míg Európa város lakói életük legnagyobb részét székeken ülve vagy ágyban, heverőkön fekvé töltötték (töltik), a világ más tájain ezek a bútorkok sokáig jóformán ismeretlenek voltak: szerepüket párnák vagy gyékényből font szőnyegek töltötték

(töltik) be. Számos afrikai törzs tagjai ma is guggolva, a hagyományörző japánok térdelve, a muzulmánok pedig a nálunk törökülésnek nevezett helyzetben pihennek. A hinduk lóbuszülésben meditálnak.

A legrégebbi bútorkok

Az ősember kezdetleges „székei”, „asztalai” fatöngök, vesszőkötegek, nagyobb lapos kövek lehettek, fekhelye pedig földre vagy farakásokra

halmozott – esetleg állatbőrrel letakart – falevél. Tartalékait feltehetőleg kőből rakott „polcokon” tárolta.

Egyiptomi királysírok falfestményei és a fáraókkal együtt eltemetett bútorkok tanúsítják, hogy az első „igazi”, napjaink berendezési tárgyaihoz hasonló bútorkok valószínűleg ott készültek, úgy négyezer esztendővel ezelőtt. Otthonaikban a székek és heverők mellett voltak hordszékek, árnyékszékként (vécéként) szolgáló lyukas székek, féltettebb tárgyaikat pedig ládáknak, kosaraknak tartották.

Skóciában, a Scara Brae nevű elpusztult újkőkori falu feltárasakor az egykor kőből rakott házak romjai között ágyak, polcok, tűzhelyek maradványait találták meg a régészek (rekonstrukció)

Ókori egyiptomi bútorkok: karos- és összecuszkodható székek (a, d, f), trónusok (e, i), asztal (c), állatlábakon álló heverő (h) és tartórudakkal ellátott hordszék (g)

A Kr. e. 1350 körül faragott oltárképen Amenhotep fáraó magasabb széke mutatja a szék magasságának egykori rangjelző szerepét

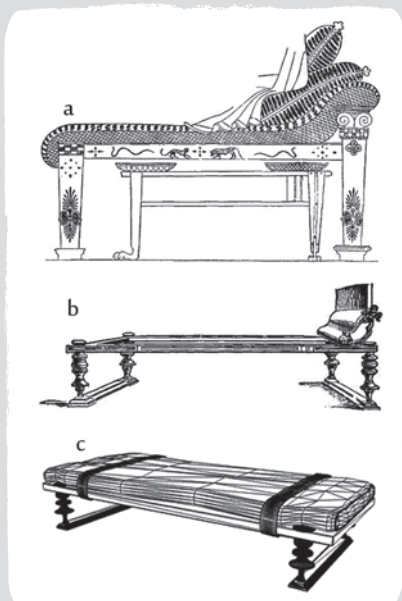

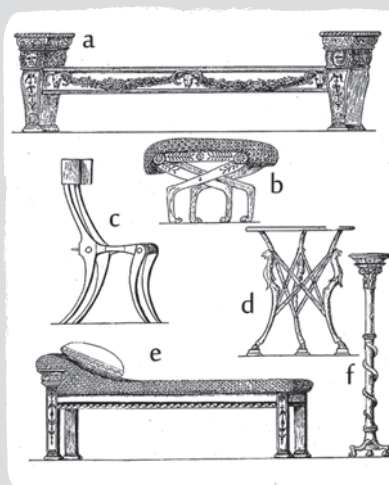
Az ókori domborművek tanúsága szerint a Mezopotámia területén élt asszírok merev bútorai állatláb vagy toboz alakú lábakon álltak (Asszurbanipál és felesége egy Kr. e. 7. századi domborművön)

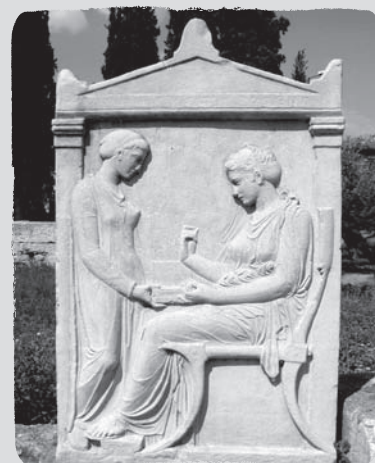
Puha párnákkal kényelmessé tett nyugágy (kliné) egy Kr. e. 5. században készült, vörös alakos görög vázán

Ókori görög heverő (a), római ágy (b) és római pad (c)

Ókori görög bútorok: ágy (a), összecusukható és támlás szék (b, c), asztal (d), heverő (e) és mécesstartó állvány (kandeláber)(f)

Hajlított támlájú és lábú széken ülő görög úrnő, ékszeres dobozt átnyújtó szobalányával, egy Kr. e. 400 körül faragott sírkövön (Hégészó síremléke)

Az ókori görög, római és etruszk bútorok emlékét domborművek, vázarajzok, falképek őrzik. Úgy tűnik, hogy a kényelemszerető férfinép élete nagy részét heverészve töltötte: fából, bronzból vagy márványból készült nyugágyakon fekvé étkeztek, társalogtak, szórakoztak és gyaloghintókon közlekedtek.

Lakberendezés a román korban

Az európai bútorok alakját a középkortól az egymást váltó művé-

szeti stílusok jellegzetességei határozták meg.

A kora középkori kereszténységet a földi élet gyönyöreinek megvetése jellemezte. A 11. században született – utóbb a római eredetre utalóan román stílusnak nevezett – képzőművészeti irányzat emlékeiként Európa-szerte épültek az apró ablakos, sötét belső terű templomok, és az otthonokból is eltűnt a régi Rómát jellemző pompa, kényelem. A szegények sárkunyhóiban és a főúri otthonokban egyaránt csak a legszükségesebb – többnyire nagyméretű, egyszerű – bútorok kaptak helyet.

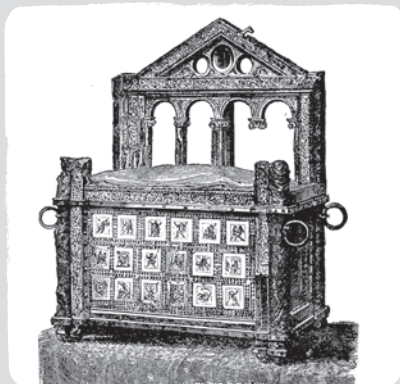

Heverőn pihenő házaspár szobrával díszített, Kr. e. 500 körül faragott etruszk márványkoporsó (szarkofág)

Ókori római bútorok: összecusukható bronzszék (d), párnázott karosszék (e), oroszlánokat formázó lábakon álló asztal (a), kétszemélyes pad (b) és hordszék (c)

„Szent Péter trónja” – a pápa tölgyfából faragott, elefántcsont lemezekkel díszített, hordozható trónszéke – a vatikáni Szent Péter székesegyházban (kb. 6. század)

A kora középkori asztalokat csak az étkezések idejére állították össze bakokra helyezve, nagyméretű deszkalapokból, utána „asztalt bontottak” (részlet)

Székrenyeink egyik őse a franciaországi Aubazine templomának kincstárában őrzött, késő románkori, kétajtós vasalt láda (13. század)

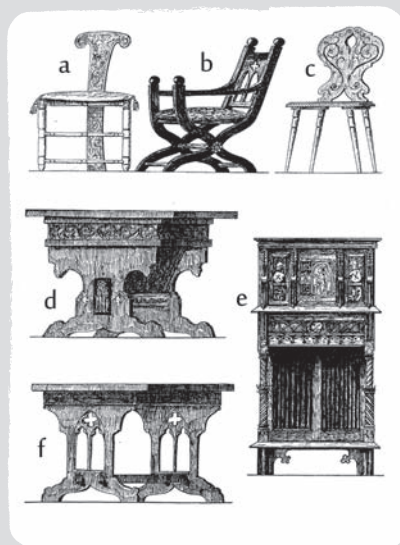
Pihenésre ládák, a szobák falaihoz rögzített padok, illetve rövid ágyak szolgáltak, az értékesebb tárgyakat méretes, vasalt ládákban, polcokon vagy a helyiségek falában kialakított fülkékben tartották. A hatalmat jelképező székek a nemes urakat, családfoket illették meg, az ókori görögök kathedrának nevezett karosszékeihez hasonló székek pedig az egyházi méltóságokat. A templomok, amelyekben a püspöki trónszékeket (katedrákat) elhelyezték, a székesegyház (katedrális) nevet kapták.

A gótika korának bútorai

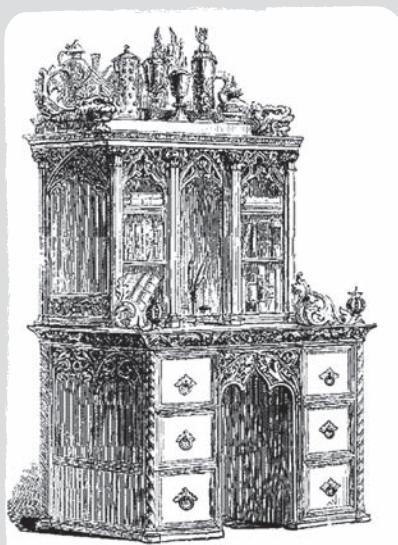
A 12–14. században – a gótikusnak nevezett művészeti stílus korában – ég felé magasodó, kőcsipkével díszített, csúcsíves templomok épültek, és könnyedebbé, kényelmesebbé, díszesebbé váltak a bútorok – padok, ágyak, asztalok és a többnyire magas támlájú székek – is. Az egyre magasabb ládák helyét lassan elfoglalták a kétajtós ruhás- és edényszekrények.

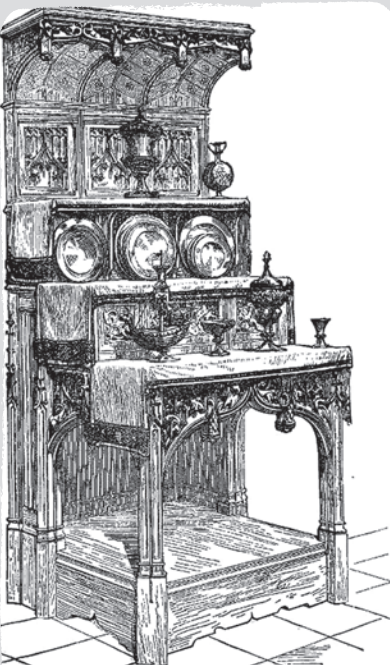
A kényelmetlenül rövid románkori ágyakban félig ülve pihentek, aludtak (angolszász uralkodó ágya a 9. századból)

A gótika korának jellegzetes bútorai: szék (a, b, c), szekrény (e), egyszerű (f) és fiókos (bölcsős) asztal (d)

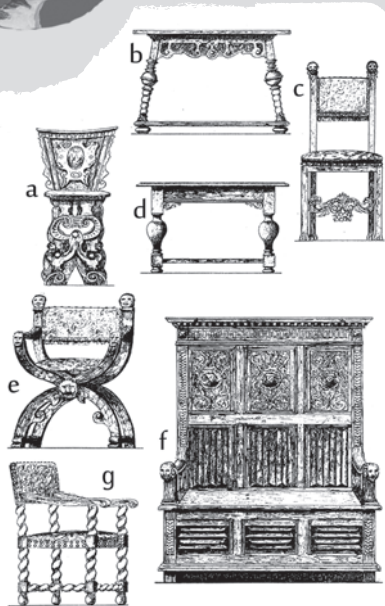

Gazdagon faragott, könyvespolccal is ellátott, sokfiókos, késő gótikus íróasztal

Díszes tetővel ellátott 15. századi lépcsőzetes edényszekrény (pohárszék)

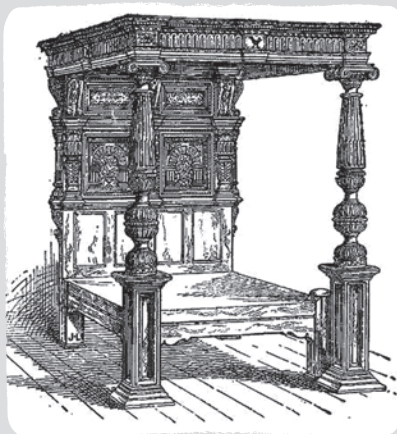

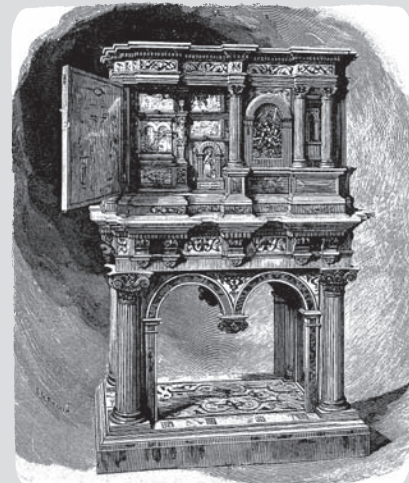
Reneszánsz stílusú bútorok: asztalok (b, d), magas támlájú pad (f), összecukható (e), támlás (a, c) és karos (g) székek

15. századi reneszánsz szobabelső elfüggönyözhető ággal, tetőzetes paddal, díszes kandallóval

A reneszánsz korának előkelő hölgyei gyakran fogadták ágyban fekvő vendégeiket, szobáikban tehát központi helyet foglaltak el a pompázatos ágyak (16. századi mennyezetes ágy)

Magas lábakon álló, sokfiókos, ékszeres és okiratok tárolására szolgáló reneszánsz kabinetszekrény (16. század)

Reneszánsz kori szobabelsők

A 14-15. század a földi boldogság keresésének kora volt. Az épülő paloták homlokzatainak emeleteket elválasztó, vízszintes párkányai valósággal a földön tartották a tekintetet, a művészek pedig az ókori görög-római alkotásokat tekintették példaképüknek. A kor művészeti stílusa utóbb az újjászületést jelentő *reneszánsz* nevet kapta.

A reneszánsz korban jelentős változás történt a bútorművészetben

is. Az ülőbútorokat kárpitozták, a gyönyörű asztalokat, ládákat, pohárszékeket faragott, festett mintákkal díszítették. Az íróasztalokat fiókokkal, titkos rekeszekkel látták el. A magas fejtámlájú, díszes tetővel (baldachinnal) felszerelt, mennyezetes ágyakban pihenőket függöny védte a huzattól, hidegtől, rovaroktól. Új bútortípusként megszületett az ékszeres, okiratok tárolására szolgáló, sokfiókos kabinetszekrény, a fegyver- és a könyvszekrény.

Összecukható, hordozható széken ülő orvos és betege egy 14. századi orvosi kéziratban

Gazdagon faragott reneszánsz kori pohárszék (kredenc) zárt szekrényrészsel, nyitott polccal és tálalófelülettel

Reneszánsz kori konyha nyárssal, kemencével, lábas edényekkel (lábasokkal) és falra akasztott konyhai eszközökkel

Pályázat

1. Az alábbi pontok helyére olyan bútornevek illenek, amelyek a zárójel előtti és utáni szavakkal is értelmes összetett szavakat alkotnak. Melyek ezek?

- A. svéd(...)táncoltatás
- B. nász(...)terítő
- C. kelengye(...)tető
- D. kín(...)sor
- E. törvény(...)ház
- F. könyv(...)ajtó

3. Állapítsd meg a szoba bútorzata alapján, mikor élhetett a képen látható szerelmespár:

- A. 7. század
- B. 13. század
- C. 19. század

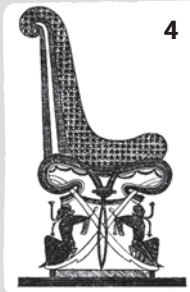
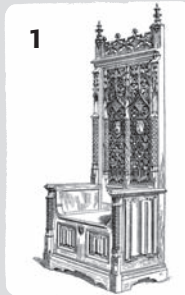
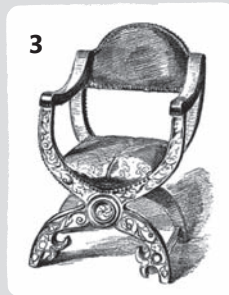

4. Indokold meg – lehetséges szóösszetételekre gondolva –, melyik a kakukktojás az alábbi szósorban:

árnyék, gyóntató, iskola, pohár, író, szó, trón

2. Társítsd az alábbi bútorokat a korokkal, amelyekben készültek:

- A. ókor (asszír)
- B. ókor (egyiptomi)
- C. középkor (gótika)
- D. középkor (reneszánsz)

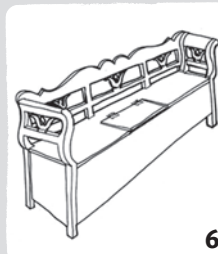
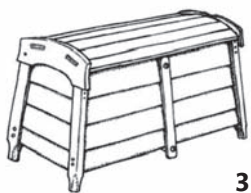
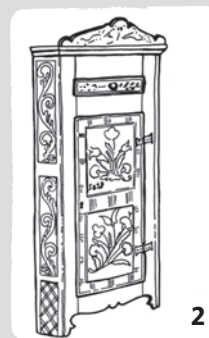
5. Ki volt az az (országát a tatárjárás után újjáépítő, második honalapítóként is emlegetett) Árpád-házi uralkodó, aki – a hagyomány szerint – nemcsak megtiltotta, hogy jelenlétében bárki leüljön, hanem tróntermének székeit is elégettette?

- A. Szent László
- B. Könyves Kálmán
- C. IV. Béla

kat nevükkel:

- A. almárium
- B. bokálytartó
- C. falitéka
- D. kelengyeláda
- E. lóca
- F. szuszék

Télen meleg, nyáron hideg

Argyásza-barlang

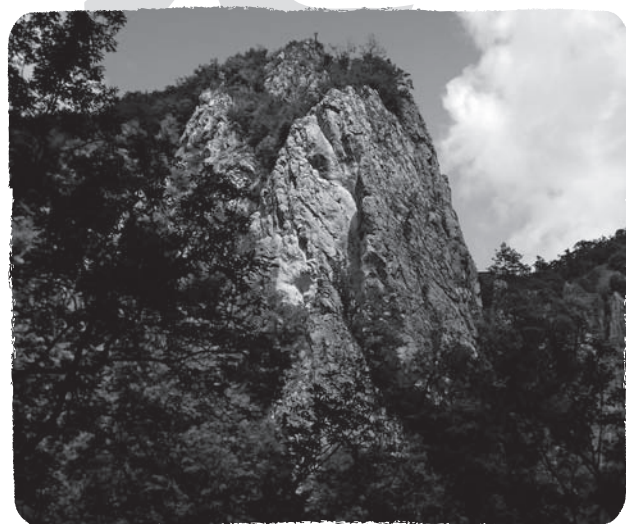
A kőfallyal védett Balika-barlang

Ezekén a hideg, téli napokon inkább megre vágyunk, túrázunk hát olyan helyre, ahol nem gémberedik meg a lábunk, nem vörösödik ki az orrunk, sőt, garantáltan hó sem lesz ott.

Persze, az odavezető úton érhetnek meglepetések: hóesés, csúszos út, de a célban garantáltan nem lesz nagyon hideg. Csupán egyetlen feladatunk van még hátra: kiválasztani a célpontot. Akad, akinek szerencséje van, ha településéhez közel talál ilyent, másoknak többet kell utazniuk. A cél ugyanis egy barlang. Ez lehet az almási Orbán Balázs-barlang vagy a Vargyas-szoros valamelyik másik barlangja, a tekerópataki Sűgő-barlang, a torjai Büdös-barlang, a Bihari hegységben található Argyásza-barlang, a kiskohi Medve-barlang, a tordai

Balika-barlang, vagy esetleg a Kersztény-havasokban található Várvölgyi (Fundata)-barlang.

Egyesek könnyebben, mások csak nagyon nehezen érhetők el, és vezető nélkül nem ajánlatos bennük kóborolni, mert az állandó 8-10 fokos hőmérséklet mellett a teljes sötétség az, ami jellemző rájuk. A fent említettek között van néhány kivétel is ilyen értelemben (például a Büdös-barlang), amelyek túl rövidek ahhoz, hogy a teljes sötétség uralja. Egy barlang meglátogatása azonban mindig számos meglepetést, izgalmat tarthat, érdemes felkeresni, meglátogatni őket. Akár nyáron a hűvös miatt, akár télen a meleg miatt.

Pillantás az Orbán Balázs-barlangból

Cseppkő a Fundata-barlangban

A szerző felvételei

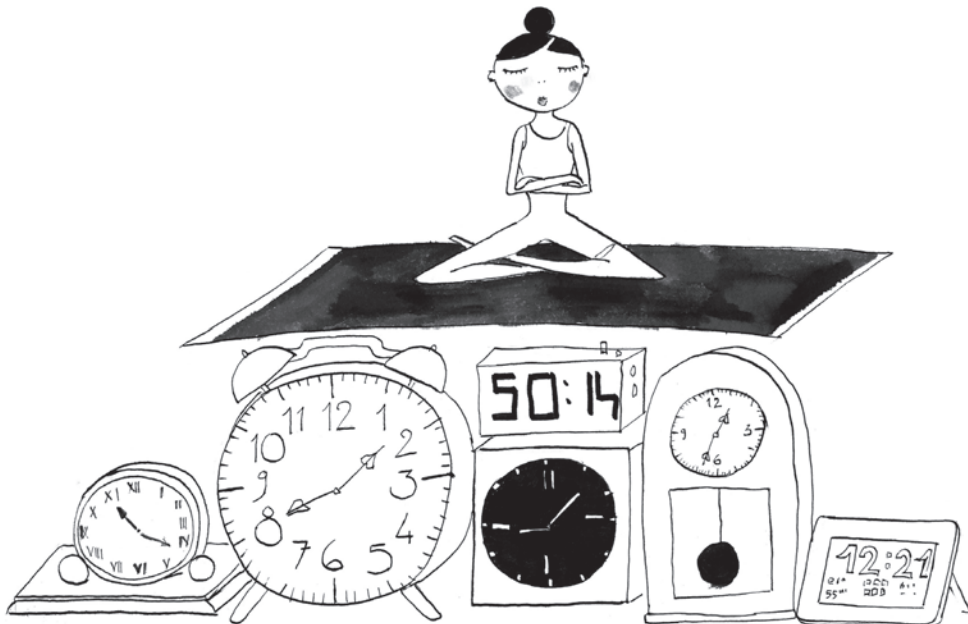

A rendíthetetlenül ketyegő órákról

Mindig idegesített az óraketyegés. Nem töprenkedtem a miértjén, csak azt tudtam, nem szeretem. Egyszer egy barátnőmnél szálltam meg, ahol a lakás ablaka egy négy-sávós útra nézett. Az útról felhallatszó autók, villamosok szüntelen zaja nem zavart, de a falon a tiktak, amint ütemesen mondja a magáét, igen. Miután lefekvés után jól kiforgolódtam magam, nem resteltem, kikászálódtam az ágyból, feltornáztam magam az óráig, levettem a falról és kivittem a konyhába. De az asztallapon szinte visszhangzott az óra, így aztán másodszor is kimásztam az ágyból, kimentem a konyhába, és becsomagoltam jó sok kony-

nek. Elsőre elmosolyogtam magam, no, jól megjártad, mondtam magamnak, most lássuk, mit csinálsz! Aztán pár perc elteltével idegességet „csináltam”. Nem hiszem el, kiabált a fejemben egy kis hisztis hang, nem hiszem el, hogy így jártam! Miféle elcsendesedés ez! Itt kell ülnöm és hallgatnom egy bolond órát! Hol van itt a csend? Aztán, miután a hang jól kihisztizte magát, jött az elkeseredés, a tehetetlenség. Mégsem állhatok fel és sétálhatok ki csak úgy, hogy köszöi, én többet nem meditálok, mert zavar az óra! Hiszen a meditáció lényege pont az, hogy megnézünk, megvizsgálunk, majd elengedünk minden

Keszeg Ágnes illusztrációja

haruhába fülemet zargató ókalmét. Reggel csodálkozott is a barátnőm, amikor az este még üres konyhaasztalon egy csomagot talált, s hát még akkor hogy csodálkozott, amikor kibontotta!...

Nos, ez csak az egyik órás kalandom, de mindegyik úgy végződött, hogy sikeresen megszabadultam az idegesítő hangmestertől. Tegnapelőtt azonban olyan helyzetbe kerültem, amikor nem lehetett menekülni. Zen meditáción vettem részt. Ennek a lényege, hogy csendesen ülsz és a lélegzetedre figyelsz. Közben pedig nagyon jól lehet ismerkedni a kobakodban randalírozó gondolatokkal, legalábbis az elején ezt nem lehet kikerülni. Mihelyt leültünk és elcsendesedett a terem, meghallottam a ketyegést. A meditációt vezető meghívottunk előtt volt, ott tiktakolt nagy büszkén, mintha direkt az én csapdába esett fülem-

felbukkanó zavaró vagy éppen kellemes tényezőt, legyen az külső vagy belső. Maradtam hát. Lesz, ami lesz, sóhajtottam. Aztán észre sem vettem, mikor nem hallottam már az órát. Eleinte azért nem, mert annyi minden más odabent, a gondolataimban sokkal hangosabban ketyegett. Aztán sikerült néha megérkeznem a jelenbe is, ami, legalábbis nálam, egyelőre a nyugodt lélegzésben levést jelenti. A mostban pedig soha nincs idő, hanem most van, jelenlét. A tik és a tak közötti csend.

Sokféleképpen érkezhetsz meg a jelenbe, ahány ember, annyiféleképpen, s ahány ember, annyi perc, másodperc, tik és tak közötti szünet áll a rendelkezésére. 31 536 000 másodperc áll rendelkezésedre 2014-ben, s ugyanennyi esély, hogy két lélegzetvétel között tarts egy kis szünetet, és mosolyogj!

Vad Fruttik

A 2014-es évre is lendületet és sok jó zenét kívánok nektek!

Éppen ezért egy fiatal, de igazán „ropogós” együttesnek számító, öttagú zenekarról írok most.

A fiúk már 1996-ban megalapították bandájukat Vad Fruttik néven. Néhány év múlva, 1999-ben, egy tehetségkutatót követően, a zenekar lehetőséget kapott arra, hogy elkészítse első nagylemezét, ám egy hónappal az album rögzítése előtt a kiadó visszamondta a szerződést, a zenekar pedig felbomlott.

Szerencsére 2005-ben mégis „megérett a gyümölcs”, kemény munka után 2006 őszén kiadták első nagylemezüket, *Rózsikámnak digitálisan* címmel. Az album több dala is szerepelt a RadioCafé, a Cool TV és az MTV slágerlistáján. Ekkoriban alakult ki a zenekar végleges felállása: Kerekes Gergely – gitár, Hock Zoltán – basszusgitár, Hock Attila – dob, Györffy Gyula – billentyűs hangszerek, Likó Marcell – ének, gitár.

Ugyanebben az évben elkészült a Vad Fruttik első klipje is, a *Nekem senkim sincsen* című dalból. Számomra ezzel a videoklippel kezdődött a Vad Fruttik követése, hiszen magával ragadó energiával és átadással énekel Marci (a frontember), egyenesen a kamerába. A videoklipben mindössze az énekes feje látszik, és igen kifejezően, mondhatni, már-már a képünkbe énekl, ordítja a szöveget. Nem is csodálom, hogy három és fél millióan nézték meg a Youtube-on, ajánlom, keressetek rá ti is.

Aztán a következő esztendőben, 2007-ben országos turnén szerepelt az együttes. Felléptek a Szigeten és a VOLT Fesztiválon is, ezek magyarországi zenei seregszemlék, ahová majd egyszer érdemes lesz elmennetek – persze, pár év múlva. ☺

2008 márciusában teltház előtt koncerteztek az A38 Hajón. Májusban a Zöld Pardonban 3000 ember előtt játszottak. (Igen, ezek is olyan budapesti alternatív szórakozóhelyek, ahová csakugyan érdemes lesz elmennetek majd!) Az év során több fesztiválon is részt vettek fellépőként, novemberben második stúdióalbumuk is kiadásra került, *Egy éjszaka Bohémiában* címmel.

A 2009-es Fonogram-díjkiosztón a gálaest fellépőjeként szerepeltek. Az év magyarországi alternatív albuma kategóriában jelöltést kaptak. 2010 októberében megjelent harmadik nagylemezük, a *Fénystoppok*.

2011-ben ismét jelölték őket Fonogram-díjra, Az év magyarországi modern pop-rock albuma kategóriában.

A fiúk tehát öt év alatt üstökösként törtek be az alternatív rock világába, és ma is építik rajongótáborukat. Ezt igazolja vagány és fiatalos weboldaluk látogatottsága. Természetes Cimbi Kisördög Facebook-oldalán megtalálhatjátok ennek az oldalnak a linkjét. Továbbá az én kedvenc dalomat is tőlük, amint már említettem, a *Nekem senkim sincsen* című slágerüket, videoklippel együtt.

Jó zenehallgatást!

Micsoda iskolák!

Sorozatunkban néhány különleges sulit mutatunk be, a világ legfurcsább iskoláit a föld alatt, hajón, barlangban vagy éppen egy hegy tetején, de olyant is találtunk, ahol egyáltalán nincs tanterv és nincsenek szabályok. Egy viszont közös bennük: a gyermekek állítólag szeretnek oda járni.

Banglades: iskolahajók

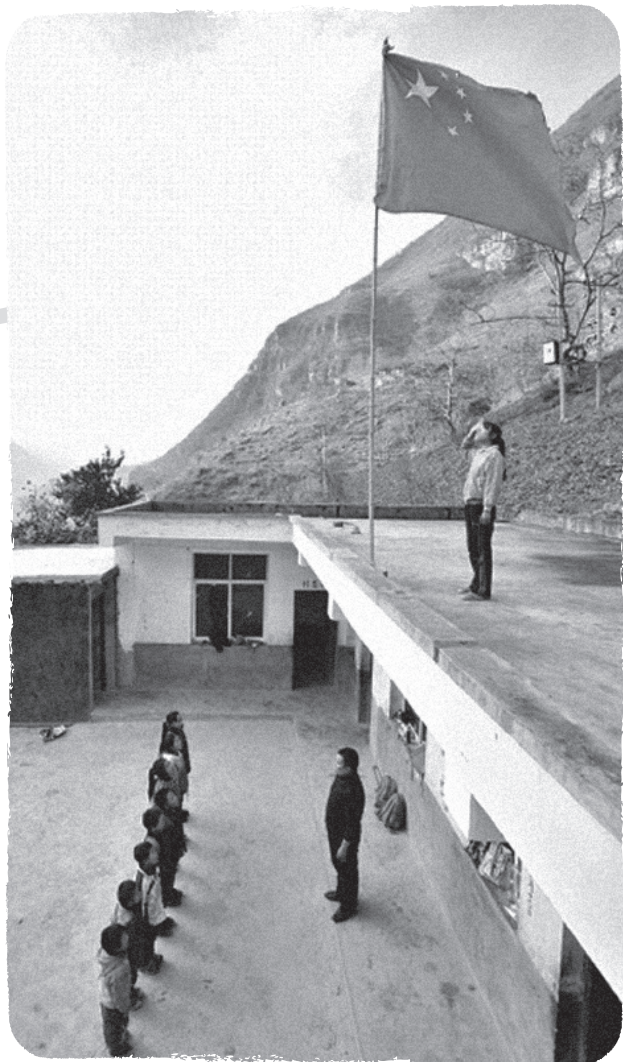
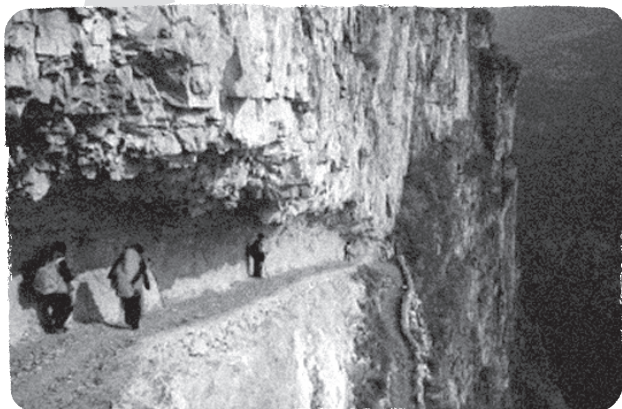
A Bengáli-öböl partvidékén fekvő ország területének túlnyomó részét a Gangesz és a Brahmaputra hatalmas, mocsaras deltája alkotja. Bangladesben a szükség hívta életre a különleges iskolahajókat: az utóbbi évtizedekben megváltozott az időjárás, a monszun-időszak egyre több csapadékot hozott és egyre hosszabbra nyúlt, így a gyermekek hónapokig nem jutottak el az iskolába a járhatatlan utak miatt. Erre a gondra született megoldás – egy kicsit Noé bárkájának mintájára – az iskolahajó, amit Mohamed Rezwan (fiatal építész, aki felismerte, mennyire fontos, hogy az ország elmaradottabb részein élő gyermekek is legyen lehetőségük színvonalas folyamatos oktatásra) indított el először 2002-ben. Ma már tizenkilenc hajó működik 250 kilométer hosszú partszakaszon, ezzel több ezer gyermek oktatását oldották meg. A hét hat napján a hajók kikötnek egy-egy faluban, és felveszik a gyermekeket, lehetőleg életkor szerint. Amikor az osztályte-

rem megtelik, és a 30–35 gyermek elfoglalja helyét, elkezdődik a háromórás oktatás, amibe olvasás, írás, matematika, angol és környezetismeret órák is beleférnek. Ezután a gyermekeket visszaviszik a partra, beszáll a következő osztály, és kezdődik az újabb három óra. Összesen három kurzust tartanak minden nap. Estéként pedig a felnőttek is tanulhatnak, vagy egészségmegőrzésről hallgathatnak előadásokat. A hajókon egyébként van áram (napenergia révén), internetkapcsolat, könyvtár és oktató DVD-k is.

Gulu: iskola a hegytetőn

Kínában található az iskola, amelyről ha csak annyit mondunk, hogy a hegytetőn van, akkor ez szokványosan hangzik, de ha azt mondjuk, hogy a felhők között, napon-
ta öt órányi hegymászásra, akkor talán már érthető, mitől különleges. A kezdeti időszakban a gyermekek minden nap szó szerint életük kockáztatásával mentek iskolába, hiszen néhány helyen a sziklás ösvény nagyjából 40 centi széles volt. Az iskolának egy tanára van, 26 éve oktatja a gyermekeket, akik azóta már számárhátan is meg tudják közelíteni az iskolát. Sőt, sikerült a fejlesztéseknek köszönhetően egy beton kosárlabdapályát is építeni az iskola elé, ahol a gyermekek óvatosan dobálják a labdát, hiszen ha leesik, rámeleg egész napjuk, hogy azt visszavigyék. Mára már mosdó is van az iskolában, sőt, a gyermekek egy felajánlásnak köszönhetően egyenruhát is kaptak, amit állítólag büszkén hordanak.

Levittown: mesepiskola

Philadelphiának ebben a kis külvárosában az 1950-es években megszavaztatták a gyermekekkel, hogy ki legyen az iskola névadója. Valószínűleg az iskola vezetése sem számított az eredményre, de voltak olyan kedvesek, hogy ha már egyszer úgy alakult, hogy a többség ezt szeretné, akkor teret engedtek a gyermekek akaratának. Így lett az iskola neve Walt Disney Általános Iskola. Erről, persze, a névadót is értesíteni kellett, aki annyira megörült a gyermekek szavazatainak, hogy az iskolavezetés akkor lepődhetett meg rövid időn belül még egyszer, amikor Walt Disney személyesen ellátogatott a névadó ünnepségre. Ajándékba pedig vitt magával néhány rajzművészt a filmstúdiójából, akik az egész épületet telefestették mesefigurákkal. Mára már több iskola is viseli a híres rajzfilmgyáros nevét, de ez volt az első.

(Forrás: csaladhalo.hu)

Cimbi naplója

Szijasztok!

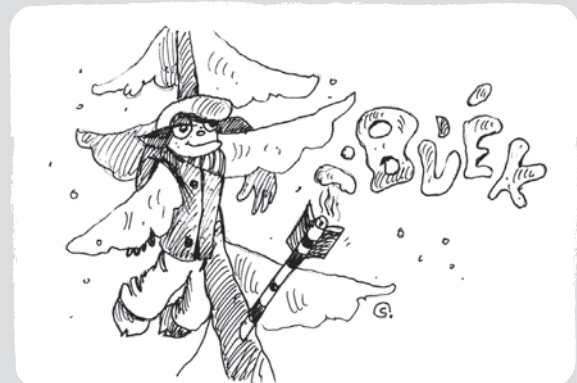
Ha volna kedvem énekelni akkor asztot énekelném, hogy megin egyével öregebb lettem s bölcsebb is talán, met bizony az ideji anyyalka is elég jól elnészte a leveletem. Ez már a sokadik olyan év amikor nem asztot kapom amit akarok. Kértem esz-aszt, erefel hozott egy borotvát. Hát én ijent nem kértem, oda is attam az egyik hatodikosnak. Neki már elég nagy a bajusza, igaz, 17 éves. A növérem is kapot borotvát. Nálunk vót a szomszédnéni, erőst elcsodálkozot, aszt mondta hoty amikor ő volt leány, akkor csak a fijuk borotválkoztak. Na de most más világ van, kiment a szőrös hónaj divatból.

Persze más dolog is kiment divatból mind például a matektanár de őt mégse borotváják meg. Mondjuk, a fejről nincs is mit, de a szemöldökét asztot lehetne. Borotválni vagy befogni. A multkor egy hétig hiányzott, olyan életünk vót, mint vakegérnek a buzazsákba. Hejettesítette egy fiatal szöke tanárnőcske, úgy billegett szegény az osztájba, mind sánta model a kifuton, nem tudta, mit keres nálunk. Kicsit hangoskodtunk, viccelöttünk vele, sügy össze volt 10 perc után zavarodva, mind hegyi pásztor a tengerparton. Gondotam, hogy megnyugoggyon, elmondok neki 2 jó viccet a szökenőről. Szólni se mert, csak pislogot mind a neoncsö. Na de mire mekszoktuk, visszajöt a régi matektanár, s vége lett a szép életünknek. Hogy bepótojja a lemara-dást, iratott pár felméröt, ojanok lettek a jegyek, hogy simán kilehetne rakni belölük három csenepét, tuggyátok, olyan szeméji számot. Ha nincs házi feladatod, arra is rosz jegyet ad, ha van, de rosz, arra is. A multkor egyik osztájtársam megkérdezte, hozta-e a kijavítot zicceket, mire kivörösödve asztot monta, hogy neki más diákjai is vannak. Aztán mikor nem volt házifeladatunk, montuk, hogy más tanáraink is vannak, s erre majdnem öszetörte a táblát. Vagy háromszor is nekidobta a szivacsot. S még mongyák, hogy ezektől tanujjunk. Joban tenné, ha elbujna, mikor viszik a szemetet, nehogy újrahasznosiccsák. Anyuci is elismerte a szülőértekezlet után, hogy ijen ronda embert még nem látott. Aszonta, ojan arca van, hogy amikor hagymát hámoz, a hagyma sir.

Hát ez igaz. Azt mongyák a nagyob dijakok, hogy kicsi ovodás korában csont volt a nyakába, met az udvaron senki se jáccot vele. Csak a kutya. Na de most tanit minket. Elég baly ez. Remélem, következő levelemben job híreket mondhatok.

Addig szijasztok! Éjjen a csengő, éjjen a hoszú szünet!

Év elején lendülettel

Csillag István rajzai

KÓNYA ÉVA

Meghitt hajlékok

Ziffer Sándor nagybányai festő méregzöld falú, vörös vászonnal kárpitozott bútorú szobájában a színek tobzódását a padló élénksárgája és a modell kék ruhája teszi teljessé (Szobabelső, 1908)

Tihanyi Lajos festményét a piros terítővel letakart asztalra besütő napfény, a gerendás mennyezetre függesztett petróleumlámpa és a magasra vetett ágyat díszítő színes párnák teszik derűssé (Vasalónó, A zöld szoba, 1908)

A „nagybányai Gauguin”-ként is emlegetett Perlrott Csaba Vilmos meghitt hangulatú műve az egyszerű bútorokkal berendezett szobában megpihenő modelleket ábrázoló festmény (Nagybányai műterem modellekkel, 1928)

Frank Frigyes alföldi tisztaszobáját két magas, barokkos fejtámlájú ágy uralja, fölöttük, a rózsaszínű falra erősített tükörben egy ruhásszekrény részlete, az ablakon át az éjszaka sötétje látszik (Mártélyi szoba, 1930 k.)

Fényes Adolf festményén mezítlásas gyerekek népesítik be a sötétbarna népi bútorokkal berendezett, ragyogó sárga asztalterítővel, virágcsokorral, mázas cseréptállal derűsített szobát (Parasztzsoba három gyerekkel, 1907)

Az Alföld festőjeként emlegetett Tornyai János a barna szín árnyalataival festette meg idősebb kori képeinek sötét tónusú szobáit, kevés bútorral, egy-egy ablak, függöny vagy terítő élénkebb színfoltjával (Ablaknál, 1933-34)

Cimborá

Rendeld meg most
a **Cimborát**
a **2013-2014-es tanévre!**

Éves előfizetési díj:
30 RON (3,33 RON / lapszám)
Az előfizetési díjat két részletben is
kifizetheted.

A Cimborá ára nem előfizetőknek:
4 RON / lapszám.

- KERESD AZ ISKOLAI TERJESZTŐNÉL •
- érdeklődj a 0752-062-885-ös telefonszámon •
- írd a cimboramail@gmail.com címre •

www.cimboranet.net